

Poczta opłacona ryczałtem.

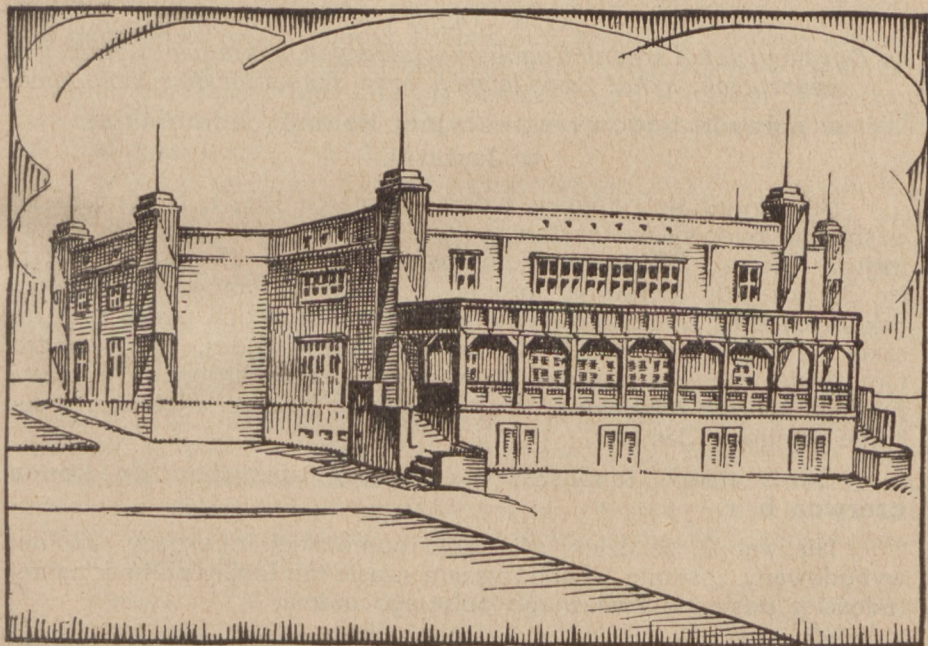
Rok IV.

Nr. 5.

DZIENNIK URZĘDOWY KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO POMORSKIEGO

TORUŃ, DNIA 10 MAJA 1932.

Wakacyjna Kolonja Nadmorska w Jastarni
ufundowana przez młodzież szkół pomorskich
ku uczczeniu
Dziesięciolecia Odzyskania Niepodległości Polski.

T R E Ś Ć.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

	Str.
75. Budowa kolonji nadmorskiej w Jastarni	154
76. Kursy wakacyjne	158
77. Tryb wnoszenia odwołań i zażaleń przeciwko orzeczeniom i uchwałom Okręgowych Komisji Dyscyplinarnych	163
78. Konkurs	164
79. Wydawnictwo „Czuj Duch“	164

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

80. Sprawozdanie ze stanu bibliotek i czasopism dla młodzieży w publicznych szkołach powszechnych Okręgu Szkolnego Pomorskiego	165
81. Komunikaty	169

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

75.

OKÓLNİK

do Dyrekcji szkół średnich ogólnokształcących, zakładów kształcenia nauczycieli, szkół zawodowych oraz Inspektoratów szkolnych
**w sprawie budowy wakacyjnej kolonji nadmorskiej
w Jastarni.**

Nawiązując do okólnika z dnia 24 marca 1932 r. Nr. O-6287/32 w sprawie budowy wakacyjnej kolonji nadmorskiej (Dz. Urz. Kuratorium Okręgu Szkolnego Pomorskiego z dnia 25 marca 1932 r. Nr. 3, poz. 45) ponownie proszę i wzywam Panów Inspektorów Szkolnych oraz Dyrektorów i Kierowników wszystkich podległych mi szkół i zakładów szkolnych do zachęcenia młodzieży, aby ochoczo i możliwie wydatnie powiększała swojemi choćby drobnymi ofiarami fundusz na cele tej kolonji, mającej stanąć jeszcze w bieżącym sezonie letnim w Jastarni.

Okres zbiórki funduszy na kolonję przedłużam **do końca czerwca b. r.**

Nie wątpię, że dzięki ofiarności pomorskiej młodzieży szkolnej wybudowany zostanie w najkrótszym czasie ten trwały pomnik naszej radości z posiadania własnego polskiego morza.

Szczegółowe informacje o postępie prac, związanych z budową kolonji nadmorskiej w Jastarni, zawiera zamieszczone niżej sprawozdanie Komitetu Budowy.

Toruń, dnia 30 kwietnia 1932 r. Nr. O-9365/32.

Kurator Okręgu Szkolnego
(—) Dr. M. Pollak.

*Gdzie grzmiały Bałtyku silne fale,
Gdzie Wisły modry bieg,
Będziem ku Twojej, Polsko, chwale
Czuwać po wieków wiek...*

(Z. Szust).

Wakacyjna kolonja nadmorska w Jastarni.

Myśl zorganizowania wakacyjnej kolonji nadmorskiej dla młodzieży szkolnej powstała w roku 1929.

Zbliżała się dziesiąta rocznica powrotu Pomorza do Polski. Biły radośnie serca, oczy wolnych obywateli Polski z dumą kierowały się ku Morzu Polskiemu, które stało się symbolem potęgi i chwały Najjaśniejszej Rzeczypospolitej.

Wakacyjna kolonja nadmorska miała powstać nad morzem jako trwały pomnik, ufundowany przez młodzież szkół pomorskich ku uczczeniu rocznicy odzyskania Wolnej, Niepodległej Ojczyzny.

W grudniu 1929 r. zawiązał się w Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego Komitet Organizacyjny, w skład którego weszli p. p. Jan Szwemin — kurator, Dr. Józef Ciosłowski — wizytator higieny, Józef Szadowski — naczelnik rachuby i Stanisław Wiśniewski — wizytator szkół. Wszczęto propagandę celem zbierania funduszków na budowę kolonji. Składki dobrowolne młodzieży szkolnej płynęły na ten cel. Szczegółowe zestawienie zbiórki ogłoszono w Dzienniku Urzędowym Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego w N-rze 3 z roku 1932. Zbiórka funduszków wraz z procentami przyniosła w 1930 roku kwotę 15.913 zł.

W roku szkolnym 1930/31 nastąpił pewien zastój w pracach Komitetu. Z ważniejszych spraw należy wymienić wybór parceli pod budowę kolonji. Parcela ta znajduje się w gminie Jastarnia-Bór w przepięknym położeniu nad morzem i jest własnością gminy Bór. Gmina oddaje bezpłatnie parcelę pod budowę kolonji, uzyskując równocześnie od Rządu inną parcelę, odpowiedniejszą pod budowę szkoły powszechnej.

Po zbadaniu tytułów prawnych powyższej parceli, Komisja, złożona z p. p. Franciszka Eychhorna, architekta radcy w Ministerstwie W. R. i O. P. i Stanisława Wiśniewskiego, okręgowego wizytatora szkół, oglądnęła parcelę w obecności sołtysa gminy Bór i uznała teren za nadający się pod budowę kolonji. W sprawie wyboru parceli udzielił cennych wskazówek p. inż. Szpilka, naczelnik Urzędu Pomiarów Wybrzeża Morskiego.

Żywszą akcję rozpoczęto od stycznia 1932 r. Wybrano nowy Komitet Organizacyjny, w skład którego weszli p. p. dr. Michał Pollak — kurator, Robert Andersen — radca Kuratorjum, Bronisław Biedowicz — naczelnik wydziału, dr. Józef Ciosłowski — wizytator higieny, Feliks Matawowski — instruktor W. F., Henryk Rzędowski — wizytator szkół, Ferdynand Śliwiński — naczelnik wydziału, Józef Szadowski — naczelnik rachuby, Stanisław Wiśniewski — wizytator szkół.

Komitet ten zatwierdził wybór parceli budowlanej w Jastarni, odniósł się do p. architekta Eychhorna z prośbą o sporządzenie szkiców

budynku kolonijnego, oraz postanowił wszcząć energiczną akcję w kierunku zbierania dalszych funduszy.

Dla załatwiania spraw bieżących i większego usprawnienia działalności Komitetu Organizacyjnego wybrano Komitet Wykonawczy, w skład którego weszli p. p. Dr. Michał Pollak — jako przewodniczący, Bronisław Biedowicz — zastępca przewodniczącego, Feliks Matawowski — skarbnik, Ferdynand Śliwiński — sekretarz, Stanisław Wiśniewski — referent do spraw budowlanych.

Obecnie wszystkie prace wstępne zostały ukończone, oddano do zatwierdzenia plany budowy i z terminem do dnia 15 maja 1932 r. ogłoszono przetarg na budowę budynku kolonji nadmorskiej w Jastarni.

Ażeby zaznajomić nauczycielstwo i młodzież z całością akcji Komitetu, podaje się ważniejsze szczegóły orientacyjne.

Parcela budowlana.

Parcela kolonijna znajduje się w odległości 1½ km od stacji Jastarnia, na drodze, prowadzącej do Juraty, przyszłego centrum kąpielowego nad polskim morzem. Teren budowlany przedstawia czworobok o bokach: 60 m + 56 m + 52 m + 51 m. Od strony północnej ochroniona jest parcela wysoko wznoszącą się wydumą, zadrzewioną wysokopiennym lasem, od wschodu znajduje się również piękny las, od strony południowej zatoka z piękną plażą — od strony zachodniej przestrzeń otwarta w kierunku gminy Bór. Jak widać z opisu, teren przedstawia się malowniczo, jest suchy i zdrowy, otoczony lasem i morzem. Odległość parceli od wielkiego morza wynosi 5 minut drogi, do zatoki 30 metrów.

Budynek kolonji.

Nad planami budynku przeprowadzono długie i uciążliwe narady. Należało się liczyć ze specjalnie trudnymi warunkami budowlanymi na półwyspie i kilkakrotnie musiano zmieniać pierwotne pomysły. Skorzystano z cennych wskazówek, które użyczył Komitetowi między innymi p. generał Paślawski, komendant D. O. K. VIII., p. inżynier Jarosławski, szef budownictwa wojskowego, i p. inżynier Lorkiewicz, dyrektor lasów państwowych.

Budynek kolonijny będzie wykonany w całości z materiału drzewnego i ustawiony na wysokim cementowem izolowanem podmurowaniu z wyzyskaniem naturalnego spadku terenu na pomieszczenie łodzi i warsztatów. Od strony południowej, t. j. od zatoki, przedstawia się budynek, jako dwupiętrowy, od strony północnej, t. j. od wielkiego morza, jako jednopiętrowy gmach. Front południowy ma 30 m, front północny 20 m długości, szerokość budynku wynosi 24 m.

Główne wejście do budynku znajduje się od północy — wchodzi się szerokim portalem, wsuniętym o 5 m wgląd, do obszernego westybulu, w którym znajduje się w środku szatnia i wejście do sali stołowej, po prawej stronie klatka schodowa na I. p., kancelarja zarządu, czytelnia, pokój gościnny, pokój wychowawcy, sypialnia na 16 łóżek, po lewej stronie portjerka, pokój gospodyni, infirmerja,

ustępy, umywalnie, kuchnia, pokój kredensowy, spiżarnia, pokój służby. Środek budynku, jakby trzon, wokoło którego rozbudowana jest całość, zajmuje obszerna sala stołowa, mająca 100 m² podłogi i 6 m wysokości.

Pierwsze piętro budynku zajmują 4 sypialnie po 16 łóżek, pokoje wychowawców i umywalnie.

Przy frontowej, południowej ścianie znajdują się dwa tarasy 20 m długie, 4 m szerokie, na parterze taras kryty, służący jako sala rekreacyjna w czasie niepogody i jako czytelnia, na I. piętrze taras otwarty nadający się do werandowania.

Wszystkie pomieszczenia wewnętrzne są 3 m wysokie z wyjątkiem 6 metrowej wysokości sali stołowej. Ściany wewnętrznych ubikacyj są oszalowane deskami struganami, pokostowanymi i lakierowanymi w kolorze drzewa. Stropy z widocznym belkowaniem. Dach z małym spadkiem ku północnemu wgłębieniu konturu budynku, kryty bitumina, wzgl. korjolitem. W zewnętrznej fasadzie dach przedstawia jednolitą linię poziomą.

Budynek obliczony jest na pomieszczenie 90—100 uczniów(enic), czterech wychowawców, z których jeden pełniłby obowiązki kierownika i pewnej ilości służby.

Prawo własności budynku i z tem związane inne tytuły prawne nie zostały dotychczas ustalone. Prawdopodobnie zostanie zorganizowane Towarzystwo, oparte na specjalnie opracowanym statucie, który ustali formy zarządu ufundowanej przez młodzież kolonji.

Sprawa funduszków.

Fundusze kolonji bardzo znacznie powiększyły się w ostatnich miesiącach. Dzięki wielkiej życzliwości p. Józefa Błońskiego, naczelnika wydziału wychowania fizycznego w Ministerstwie W. R. i O. P. udzieliło Ministerstwo W. R. i O. P. subwencji w kwocie 10.000 zł., ponadto zezwoliło na zużycie na cele budowy kolonji nadwyżek, uzyskanych ze schronisk wycieczkowych na Pomorzu, oraz pewnej części opłat, wpłacanych w gimnazjach na fundusz zabaw i gier.

W ten sposób łączna suma funduszków wzrosła do około 30.000 (trzydzieści tysięcy) złotych.

Zdołano więc stosunkowo w krótkim czasie podwoić posiadany kapitał.

Na naczelnej stronie Nr. Dziennika Urzędowego Kuratorjum zamieszczona jest podobizna budynku, który niebawem stanie i umożliwi tysiącom młodzieży polskiej pobyt nad morzem.

Wakacyjna kolonja nadmorska w Jastarni będzie niewątpliwie ogniskiem zdrowia fizycznego i duchowego, oraz zdrowej myśli państwowo-twórczej. Tutaj poznawać będzie młodzież polska w codziennem życiu, czem jest morze, jakie nasuwa problemy, jak hartuje jednostkę, jak wykuwa zbiorową wolę, aby była zdolna do najwyższych wysiłków, zmierzających ku ugruntowaniu potężnej Rzeczypospolitej nad polskiem morzem.

(—) *Stanisław Wiśniewski*
Okręgowy Wizytator Szkół.

Kursy wakacyjne dla nauczycielstwa szkół powszechnych w roku 1932.

W czasie wakacyj 1932 r. organizuje się na terenie okręgu szkolnego pomorskiego następujące państwowe kursy wakacyjne dla nauczycielstwa szkół powszechnych.

Miejscowość. Termin. Insp. Szk. Siedziba kursu. Informacje organizacyjne.	K u r s U w a g i
<p style="text-align: center;">Grudziądz I.</p> <p>Inspektorat szk. w miejs- scu. Wykłady i ćwiczenia w państwowem seminarjum nauczycielskiem—ul. Lipowa. Słuchacze mogą znaleźć pomieszczenie w internacie seminarjum z całodziennem utrzymaniem za cenę 2 zł 50 gr — 3 zł, ponadto są do dyspozycji tanie kwatery na mieście.</p> <p>Okolice piękna, zdrowa nadaje się do wycieczek tu- rystycznych i towarzyskich. Teatr i inne rozrywki towa- rzyskie. Własne tereny spor- towe. Kąpiele w Wiśle, możność korzystania z urzą- dzeń szkolnego klubu wio- wiolarskiego.</p>	<p style="text-align: center;">Pedagogiczny</p> <p>I. Organizacja pracy wychowawczej i dy- daktycznej w szkołach niżej zorgani- zowanych.</p> <p>II. Praktyczne zagadnienia administracyjne z punktu widzenia początkującego nau- czyciela.</p> <p>Na kursie szczegółowo będą omawia- ne próby wprowadzenia nauczania synte- tycznego w pierwszym oddziale szkoły po- wszechnej.</p> <p>Uwaga: Należy przynieść ze sobą: 1. programy nauki w szkołach powszech- nych, 2. podręczniki szkolne do języka polskiego i rachunków dla oddziałów 1, 2, 3 i 4, 3. Jeleńska: Metodyka pierwszych lat nauczania, 4. Devey; Szkoła a dziec- ko, 5. Ziemnowicz: Problemy współcze- snego wychowania, 6. Claparède: Psycho- logja dziecka i pedagogika eksperymental- na, 7. Steveson: Metoda projektów w na- uczaniu, 8. Stypiński i Marszałek: Prawo nauczyciela, 8. Śliwiński: Organizacja władz szkolnych i szkolnictwa wszystkich stopni.</p> <p>Dla celów kursu urządzona będzie wy- stawa szkolna, charakteryzująca wyniki prób nowoczesnych metod nauczania.</p>
<p style="text-align: center;">Kartuzy I.</p> <p>Inspektorat szkolny w miejs- scu. Wykłady i ćwiczenia w miejscowej szkole pow.</p> <p>Słuchacze mogą znaleźć wygodne pomieszczenie w internacie z całodziennem utrzymaniem za cenę 2 zł 50 gr — 3 zł, ponadto są</p>	<p style="text-align: center;">Geograficzno - przyrodniczy.</p> <p>I. Opracowanie praktyczne i pogłębienie zagadnień geograficznych z terenozna- stwa, kartografji (plan i mapa), oraz ge- ografji astronomicznej w zakresie pro- gramu szkoły powszechnej.</p> <p>II. Fizjologja roślin, oparta na doświadcze- niach i obserwacjach etologicznych na</p>

Miejscowość. Termin.
Insp. Szk. Siedziba kursu.
Informacje organizacyjne

K u r s
U w a g i

do dyspozycji tanie kwatery w mieście.

Okolica — pojezierze kartuskie — wyjątkowo piękna, nadaje się do wycieczek turystycznych i towarzyskich.

Lubawa I.

Zgłoszenia należy przesyłać pod adresem:

„Dyrekcja sem. naucz. w Lubawie“.

Wykłady, ćwiczenia i kwatery w gmachu sem. nauczycielskiego w Lubawie.

Mieszkanie w internacie z całodziennym utrzymaniem od 2 zł 50 gr do 3 zł dziennie od osoby.

Seminarjum posiada obszerny teren ogrodowy, owocowy, warzywny i kwiatowy, inspekty, cieplarnię, pracownię naukową i dobrze zagospodarowaną pasiekę.

Toruń I.

Zgłoszenia należy przesyłać pod adresem:

Dyrekcja Seminarjum naucz. męskiego w Toruniu, ul. Sienkiewicza Nr. 30/32.

Wykłady w obu semin. naucz. przy ul. Sienkiewicza Nr. 38 i 46.

Kwatery dla pań: w sem. naucz. żeńskim, ul. Sienkiewicza 46. Kwatery dla panów: w sem. naucz. męskim ul. Sienkiewicza 38.

Kierownictwo może polecić ponadto tanie kwatery w domach prywatnych z całodziennym utrzymaniem lub bez utrzymania.

wycieczkach w zakresie programu szkoły powszechnej.

Uwagi: Należy przynieść ze sobą programy geografji i przyrody żywej w szkołach powszechnych i podręczniki metodyczne dotyczące obu wymienionych przedmiotów.

Pożądanę zapoznanie się z botaniką Arct-Golczewskiej-Kołodziejczyka (rozdział z fizjologii roślin).

Ogrodniczo - pszczelniczy.

Uwagi. Kurs ma na celu:

1. dać nauczycielstwu możliwość przeszkolenia ogrodniczego i pszczelniczego.
2. pozyskać pracowników do akcji zakładania i racjonalnego prowadzenia ogrodów szkolnych.

Kurs pozyskał na prelegentów wybitnych fachowców praktyków tak z dziedziny ogrodniczej jak i pszczelniczej.

Słuchacz zapisujący się na kurs winien przynieść ze sobą odpowiednie ubranie robocze, kurs bowiem oparty jest głównie na grupowych ćwiczeniach praktycznych własnoręcznie przez słuchaczy w ogrodzie i pasiece wykonywanych.

Wakacyjne Ognisko Humanistyczne W. K. N.

I. Tematy polonistyczne.

1. Poezja romantyczna w świetle poglądów dzisiejszej epoki.
2. Powieść polska po roku 1863 do Wielkiej Wojny.
3. Poezja polska po roku 1863 do Wielkiej Wojny.
4. Literatura polska doby powojennej.
5. Głosownia opisowa z uwzględnieniem zasad ortofonji i ortografji.
6. Budowa wyrazów i t. zw. życie wyrazów wraz z metodyką ćwiczeń słowotwórczych i słownikowych w szkole powszechnej.

<p>Miejscowość. Termin. Insp. Szk. Siedziba kursu. Informacje organizacyjne</p>	<p>K u r s U w a g i</p>
<p>Mieszkanie w internacie seminarjum wraz z całodziennym utrzymaniem kosztuje 2 zł 50 gr do 3 zł od osoby.</p> <p>Toruń ma piękną przeszłość historyczną; liczne stare średnowieczne budowle nadają miastu szczególniejszy urok.</p> <p>Obszerne parki nad Wisłą, nowoczesne dzielnice pełne ogrodów i wzorowo utrzymanych ulic. Okolica zdrowa, lesista. Wycieczki statkiem po Wiśle. Sport wodny. Kąpiele. Obszerne tereny sportowe. Przewiduje się szereg wycieczek naukowych i towarzyskich.</p> <p>Osoby, zapisujące się na temat p. t. „Czterotygodniowa wycieczka po Pomorzu“ winny liczyć się z wydatkami na przejazdy koleją ew. autobusami. Udział w tej wycieczce mogą wziąć tylko osoby fizycznie zdrowe, przyzwyczajone do pieszych wędrówek, trudów i niewygód wycieczkowych. Szczegółowy kosztorys wycieczki będzie podany w prospekcie W.O.H.</p>	<p>7. Odmiana imion i czasowników z uwzględnieniem fleksji staropolskiej.</p> <p>8. Stylistyka polska wraz z metodyką ćwiczeń stylistycznych w szkole powszechnej.</p> <p>9. Składnia zdania pojedynczego i złożonego wraz z metodyką jej nauczania w szkole powszechnej.</p> <p>II. Tematy historyczne.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Z dziejów kultury polskiej. 2. Polska, Rosja i Niemcy w dziejach nowszych. 3. Literatura historyczna dla młodzieży szkolnej, oraz inne środki pogładowe w nauczaniu historii w szkołach powszechnych. 4. Czterotygodniowa wycieczka geograficzno - historyczna po Pomorzu celem poznania krajobrazu Pomorza, oraz jego dziejów i kultury. <p>III. Tematy pedagogiczne.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zarys faz rozwoju psychicznego dziecka w wieku szkolnym, ich znaczenie dla nauczania i wychowania. 2. Drogi poznawania dziecka. 3. Organizacja życia społecznego dzieci w szkole. 4. Literatura dziecka, organizacja czytelnictwa i bibliotekarstwa w zastosowaniu do potrzeb nauczycieli szkoły powszechnej. 5. Kultura estetyczna w szkole z uwzględnieniem wartości nauki rysunku dla przedmiotów humanistycznych w szkole powszechnej (z ćwiczeniami).

Miejscowość. Termin.
Insp. Szk. Siedziba kursu.
Informacje organizacyjne

K u r s
U w a g i

V. Ośrodek wychowania fizycznego.

1. Metodyka i systematyka ćwiczeń cielesnych w zastosowaniu do dzieci ponad 10 lat życia (dla 5—7 oddziału). Pogłębienie wiadomości z zakresu teorii i historii wychowania fizycznego. Gry drużynowe. Instruowanie pływania.
2. Jaka zajęcie nadobowiązkowe w godzinach wolnych od wykładów:
 - a) Gimnastyka dla pań (codziennie 25 min. ćwiczeń przed pierwszym śniadaniem).
 - b) Gimnastyka dla panów (codziennie — j. w.).
 - c) Gry sportowe, siatkówka, nauka pływania, plażowanie, strzelanie z łuku — 3 razy tygodniowo w godzinach wolnych od wykładów.

Ośrodkiem kieruje fachowy instruktor W.F.

U W A G I:

Tematy obliczone są na 60 godzin pracy na kursie. Wyjątek stanowi temat historyczny II. p. t. „Czterotygodniowa wycieczka geograficzno-historyczna po Pomorzu“, traktowany jako odrębna jednostka, obliczona na 120 godzin pracy, czyli jako dwa tematy nierozdzielne. **Słuchacze (ki) mogą zapisać się najwyżej na dwa tematy.** Ze względów organizacyjnych utworzono następujące dwie grupy tematów A. i B. (Tytuły tematów podaje się w skróceniu):

№	Grupa A.	№	Grupa B.
1.	Poezja romantyczna w świetle poglądów dzisiejszej epoki.	1.	Poezja polska po roku 1863 do Wielkiej Wojny.
2.	Powieść polska po roku 1863 do Wielkiej Wojny.	2.	Literatura polska doby powojennej.
3.	Stylistyka polska.	3.	Zarys faz rozwoju psychicznego dziecka w wieku szkolnym, ich znaczenie dla nauczania i wychowania.
4.	Budowa wyrazów,	4.	Odmiana imion i czasowników.
5.	Głosownia opisowa.	5.	Składnia.
6.	Polska, Rosja i Niemcy w dziejach nowszych.	6.	Z dziejów kultury polskiej.
7.	Drogi poznawania dziecka.	7.	Literatura historyczna dla młodzieży szkolnej.
8.	Literatura dziecka, organizacja czytelnictwa i bibliotekarstwo w zastosowaniu do potrzeb nauczycielstwa szkół powszechnych.	8.	Kultura estetyczna w szkole.
9.	Metodyka ćwiczeń cielesnych.	9.	Organizacja życia społecznego dzieci w szkole.
10.	Czterotygodniowa wycieczka geograficzno-historyczna po Pomorzu.		

U W A G I:

Słuchacz (ka) może wybrać sobie z każdej grupy tylko jeden temat. Każdy temat jednej grupy (A) można, stosownie do własnych zainteresowań, względnie potrzeb, łączyć z jednym dowolnie wybranym tematem grupy drugiej (B). Wybór dwóch tematów tej samej grupy jest niedopuszczalny. Tematu: „Czterotygodniowa wycieczka po Pomorzu” nie można łączyć z żadnym innym tematem, gdyż temat ten obliczony jest na 120 godzin a ponadto słuchacze przeważną część kursu spędzą poza Toruniem. Wybrane tematy należy wyszczególnić na karcie wpisowej w rubryce: „Uwagi” względnie na marginesie. Osoby, pragnące kosztować z ośrodka wychowania fizycznego, winny to również zaznaczyć w karcie wpisowej. Wobec możliwego przepełnienia na poszczególne wykłady pożądane jest wymienienie innych jeszcze tematów, interesujących słuchacza, celem umożliwienia kierownictwu Ogniska zapisanie słuchacza na inny wykład w miarę wolnego miejsca.

Pierwszeństwo w przyjęciu mają słuchacze, którzy uczestniczyli w pracach Ogniska w roku 1930 i pragną w dalszym ciągu swoje studia kontynuować. Kierownictwo Wakacyjnego Ogniska Humanistycznego w Toruniu wydaje, podobnie jak w roku 1931, drukowany ilustrowany prospekt — podający szczegółowe zestawienie tematów, informacje administracyjne i wykaz lektur i podręczników, które uczestnicy kursów winni przywieźć ze sobą. Prospekt przesyła się za nadaniem dwóch znaczków pocztowych po 25 gr.

Zapisy.

Termin zapisów, sposoby zapisywania się na kursy, wysokość wpisowego określi Ministerstwo W. R. i O. P. i poda we właściwym czasie w swoim Dzienniku Urzędowym.

Prospekt kursów wakacyjnych, w szczególności projekt Wakacyjnego Ogniska Humanistycznego w Toruniu ukaże się niebawem i zawierać będzie ponadto szczegółowe informacje w sprawie podręczników i książek.

77.

Odpis.

Ministerstwo Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego
Warszawa

O K Ó L N I K Nr. 46

z dnia 25 lutego 1932 r. (BP.-1349/32).

**w sprawie trybu wnoszenia odwołań i zażaleń
przeciwko orzeczeniom i uchwałom
Okręgowych Komisyj Dyscyplinarnych.**

*Do wszystkich władz i urzędów oraz dyrekcji i kierownictw szkół,
podległych Ministerstwu W. R. i O. P.*

W ostatnich [miesiącach] Ministerjalna Komisja Dyscyplinarna odrzuciła bez rozpoznania kilka odwołań obwinionych nauczycieli od orzeczeń Okręgowych Komisyj Dyscyplinarnych z tego względu, iż odwołania te nie zostały wniesione zgodnie z przepisem art. 118 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462) bezpośrednio na ręce przewodniczącego komisji dyscyplinarnej I instancji lecz w drodze służbowej na ręce przełożonej władzy, skutkiem czego odwołania te wpłynęły do rąk przewodniczącego Komisji Dyscyplinarnej I instancji po 14-dniowym terminie, przewidzianym w art. 118 tejże ustawy. W pewnym wypadku inspektor szkolny, przesyłając obwinionemu nauczycielowi odpis orzeczenia Okręgowej Komisji Dyscyplinarnej, pouczył obwinionego nauczyciela, że odwołanie powinno być wniesione w drodze służbowej.

Wobec tego Ministerstwo zwraca uwagę władzom szkolnym i nauczycielstwu, że przepis art. 30 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu rozporządzenia z dnia 3 lutego 1928 r. (Dz. U. R. P. Nr. 47, poz. 462), postanawiający, że pisma w sprawach służbowych lub osobistych, dotyczących się stosunku służbowego, nauczyciel powinien składać za pośrednictwem swego bezpośredniego przełożonego, nie ma zastosowania przy wnoszeniu odwołań i zażaleń przeciwko orzeczeniom i uchwałom Komisyj Dyscyplinarnych, oraz, iż w myśl art. 118 i 138 tejże ustawy odwołania i zażalenia przeciwko orzeczeniom i uchwałom Komisyj Dyscyplinarnych należy wnosić bezpośrednio na ręce przewodniczącego Komisji Dyscyplinarnej I-szej instancji w przeciągu dni 14 licząc od dnia następnego po otrzymaniu odpisu orzeczenia względnie uchwały.

Podsekretarz Stanu

(—) *Kazimierz Pieracki.*

Do Dyrekcyj szkół średnich ogólnokształcących, zawodowych, zakładów kształcenia nauczycieli i Panów Inspektorów szkolnych.

Kuratorjum podaje powyższy okólnik Ministerstwa do wiadomości.

Toruń, dnia 8 kwietnia 1932 r. Nr. BP. 6924.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *Dr. M. Pollak.*

78.

Konkurs.

Ogłasza się konkurs na stanowisko kierownika 3-klasowej szkoły powszechnej w Brodnicy.

Pierwszeństwo mają absolwenci Wyższego Kursu Nauczycielskiego.

Podania o posadę należy wnosić w drodze służbowej do Kuratorjum Okręgu Szkolnego Pomorskiego najdalej w ciągu sześciu tygodni od daty ukazania się niniejszego numeru Dziennika Urzędowego.

79.

Komunikat.

Z dniem 1 stycznia 1932 r. wznowione zostało wydawnictwo miesięcznika dla młodzieży p. t. „Czuj Duch”. — Jest to czasopismo harcerskie dla młodzieży, nadające się do wszystkich czytelń, dostępnych dla młodzieży szkolnej.

Adres Administracji: „Czuj Duch” Poznań — Zamek.

Prenumerata wynosi: półrocznie 2 zł. 20 gr., rocznie 4 zł. 40 gr.

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

Sprawozdanie

ze stanu bibliotek szkolnych i czasopism dla młodzieży
w publicznych szkołach powszechnych Okręgu Szkolnego
Pomorskiego w roku szkolnym 1930/31.

Biblioteki dla młodzieży publicznych szkół powszechnych Okręgu Szkolnego Pomorskiego zawierają obecnie ogółem 215.788 tomów. W porównaniu z rokiem 1929/30 liczba książek w bibliotekach wzrosła o 14.104, dzięki uzyskaniu funduszu w sumie 21.375 zł., na który złożyło się 11.636 zł. z budżetów szkolnych, reszta z imprez i innych źródeł. Liczba książek, biorąc pod uwagę 139.462 dzieci, uczęszczających do szkół powszechnych, nie jest wystarczająca, przypada bowiem na dziecko zaledwie 1,54 książki.

Jeżeli nikłą okazuje się, w porównaniu z potrzebami, ilość książek w bibliotekach, to wprost nieproporcjonalnie mała w stosunku do wymagań chwili jest ilość książek, czytanych przez młodzież. Zestawienie wykazuje, że przeciętnie wypada na jedno dziecko zaledwie 4,78 książki, czytanych w ciągu roku.

Jest to wymownym dowodem, że ów konieczny pośrednik między książką a młodzieżą — nauczyciel — bibliotekarz — wychowawca nie spełnia jeszcze dotąd swej roli, jak należy. Książka bowiem, jako niesłychanie wpływowy czynnik wychowawczy, jako niezawodny środek, rozbudzający zainteresowanie, wdrażający młodzież do samokształcenia i przyczyniający się do pogłębiania i utrwalania wiedzy w szkole otrzymywanej, wreszcie jako nieodzowna pomoc naukowa powinna znaleźć w nauczycielu-wychowawcy szczerego przyjaciela i gorliwego propagatora. Aby taką rolę móc spełniać, nauczyciel powinien stać się dobrym znawcą literatury dla dzieci i młodzieży w ogólnem znaczeniu tego słowa, a przynajmniej dokładnie poznać zawartość własnej biblioteki szkolnej.

Wiadomo przecie, że nietyłe ilość nagromadzonych książek, ile stopień ich poczytności i ilość czytelników świadczy o dążeniu społeczeństwa do życia kulturalnego. Dążenia takie rozbudzać, młodzież od najwcześniejszych lat przyzwyczajając do obcowania z książką, uczynić z niej potrzebę życia — oto zadanie szkoły powszechnej.

Rolę biblioteki w życiu młodzieży zrozumieli widocznie rodzice, posyłający swe dzieci do szkoły powszechnej, skoro w budżetach szkolnych na rok 1931/32 przewidziana została suma 32.724 zł., czyli o 21.088 zł. więcej, niż w roku 1930/31. Od nauczycieli zatem zależy zasilenie bibliotek za tę sumę w odpowiednio i troskliwie dobrane książki, jako też umiejętne zainteresowanie niemi dzieci.

Biblioteki szkolne dla młodzieży w publicznych szkołach powszechnych Okręgu Szkolnego Pomorskiego
w roku szkolnym 1930/31.

L. p.	P o w i a t	L I C Z B A										Uwagi
		szkół	uczniów	30. VI. 1930 r.	30. VI. 1931 r.	przypa- dająca na 1 dziecko	jaka przybyła w roku 1929/30	jaka przybyła w roku 1930/31	wypożyczonych wogóle	na 1 dziecko		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1	Brodnica	80	8.667	12.223	12.013*)	1,38	562	324	36.770	4,24		
2	Chełmno	74	6.670	11.418	12.388	1,86	523	970	30.484	4,57		
3	Chojnice	105	10.830	13.187	14.627	1,35	263	1.440	42.404	3,91		
4	Działdowo	45	3.789	7.049	7.162	1,89	426	113	18.752	4,94		
5	Gniew	41	3.644	6.062	6.570	1,80	—	508	18.311	5,02		
6	Grudziądz m.	10	5.932	3.944	4.844	0,81	535	896	38.678	6,52		
7	Grudziądz pow.	77	6.072	10.841	11.305	1,80	149	464	36.326	5,98		
8	Kartuzy	120	10.220	11.904	12.132	1,18	3	229	26.787	2,62		
9	Kościerzyna	86	6.934	9.360	10.265	1,48	615	905	37.969	5,47		
10	Lubawa	83	8.161	12.432	14.553	1,78	255	2.121	40.607	4,97		
11	Morski	115	12.836	19.205	21.864	1,70	254	2.659	59.932	4,66		
12	Sępólno	51	5.523	7.014	7.281	2,06	366	267	21.453	6,08		
13	Starogard	91	9.704	13.021	13.789	1,42	349	768	43.157	4,44		
14	Świecie	135	11.449	19.714	20.398	1,78	454	684	69.594	6,67		
15	Tczew	37	5.786	6.280	6.813	1,17	510	533	23.608	4,08		
16	Toruń m.	13	5.908	3.722	4.517	0,76	111	795	19.049	3,22		
17	Toruń pow.	75	7.956	13.214	13.348	1,67	794	134	35.291	4,43		
18	Tuchola	47	4.733	9.600	10.102	2,13	224	502	20.500	4,33		
19	Wąbrzeźno	63	6.648	11.490	11.860	1,78	278	370	47.056	7,07		
		1.348	139.462	201.684	215.788	1,54	6.671	14.682	666.728	4,78		

*) 534 tomów z bibl. szk. wydz. przy- dzielono gim. żeńsk.

Sumy, jakie wpłynęły na biblioteki szkolne młodzieży w publicznych szkołach powszechnych Okręgu Szkolnego Pomorskiego w roku szkolnym 1930/31 i jakie są przewidziane na biblioteczki i czasopisma na rok 1931/32.

L. p.	POWIAT	Liczba szkół w powiecie	Wpłynęło złotych			Na jedną szkołę przy- pada zł.	W budżecie na rok 1931/32		UWAGI
			z imprez	z budżetów szkoln.	z innych źródeł		przewidziano zł.	na biblioteki i czasopisma	
			Razem						
1	Brodnica	80	111	734	486	1.331	3.388	1.797	
2	Chełmno	74	320	1.135	215	1.670	2.240	1.644	
3	Chojnice	105	175	1.060	105	1.340	3.930	375	
4	Działdowo	45	—	450	—	450	1.559	264	
5	Gniew	41	145	383	22	550	665	777	
6	Grudziądz m.	10	135	607	697	1.439	1.500	1.200	
7	Grudziądz p.	77	296	172	136	604	2.106	1.258	
8	Kartuzi	120	—	—	—	—	315	424	
9	Kościerzyna	86	246	77	424	747	—	192	
10	Lubawa	83	572	360	—	932	1.846	2.127	
11	Morski	115	440	1.646	395	2.481	3.184	265	
12	Sępólno	51	87	198	446	731	367	560	
13	Starogard	91	26	—	1.338	1.364	2.021	989	
14	Świecie	135	945	361	90	1.396	1.382	656	
15	Tczew	37	40	1.444	300	1.784	1.432	1.400	
16	Toruń m.	13	701	1.260	136	2.097	965	900	
17	Toruń pow.	75	387	31	89	507	1.011	293	
18	Tuchola	47	171	238	63	472	1.460	785	
19	Wąbrzeźno	63	—	1.480	—	1.480	3.353	1.749	
		1.348	4.797	11.636	4.942	21.375	32.724	17.655	

Czasopisma dla dzieci
w publicznych szkołach powszechnych Okręgu Szkolnego Pomorskiego w roku szkolnym 1930/31.

L. p.	P O W I A T	Liczba szkół w powiecie	I l o ś ć e g z e m p l a r z y																	U w a g i
			Harcerz	Iskry	Mały Misjonarz	Młody Gryf	Młody Lotnik	Młody Polak	Moje Pisemko	Orli lot	Od naszego morza	Płomyczek	Płomyk	Przyjacieł Przyrody	Skaut	Skrzydła	Inne	Razem		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	
1	Brodnica	80	—	2	117	22	—	28	4	—	50	112	75	1	—	—	138	—	—	
2	Chetmno	74	—	—	193	49	—	6	—	2	101	82	84	5	—	—	17	—	—	
3	Chojnice.	105	—	—	58	195	—	14	12	—	40	58	71	1	—	—	—	—	—	
4	Działdowo	45	—	—	11	7	—	6	—	—	5	41	42	—	—	—	4	—	—	
5	Gniew	41	—	—	238	37	—	14	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	
6	Grudziądz m.	10	—	13	196	55	6	16	—	6	28	69	44	—	—	—	51	—	—	
7	Grudziądz pow.	77	—	—	188	41	1	161	—	—	174	132	137	—	—	—	369	—	—	
8	Kartuzy	120	—	—	112	9	—	2	—	—	57	49	40	—	—	—	10	—	—	
9	Kościerzyna	86	2	2	321	188	73	54	4	—	33	120	92	21	1	6	59	—	—	
10	Lubawa	83	—	1	247	125	1	77	—	—	117	348	289	—	—	—	177	—	—	
11	Morski	115	—	2	384	45	1	34	9	2	19	78	38	3	—	—	115	—	—	
12	Sepolno	51	—	—	14	89	—	6	—	—	13	9	15	3	—	—	123	—	—	
13	Starogard	91	—	—	89	128	—	2	—	—	23	8	13	—	—	—	16	—	—	
14	Swiecie	135	—	4	586	278	—	30	—	—	40	130	175	—	—	—	70	—	—	
15	Tczew	37	4	8	106	39	6	7	1	—	16	113	31	7	—	—	81	—	—	
16	Toruń m.	13	3	1	183	46	—	—	—	—	3	54	81	7	—	—	7	—	—	
17	Toruń pow.	75	4	1	396	53	1	—	—	—	41	63	67	7	—	—	67	—	—	
18	Tuchola	47	1	1	148	75	2	126	1	—	65	39	58	13	—	—	103	—	—	
19	Wąbrzeźno	63	—	7	12	12	—	79	1	—	14	108	89	—	—	—	17	—	—	
		1.348	13	42	3.599	1.448	91	662	39	11	844	1.613	1.441	61	1	8	1.424			11.297

Jak wynika z zestawienia, ilość prenumerowanych w szkołach powszechnych egzemplarzy czasopism dla dzieci i młodzieży wynosiła w roku szkolnym 1930/31 — 11.297, co stanowi przeciętnie 8,3 egzemplarzy na szkołę. W budżetach na rok 1931/32 przewidziano na prenumeratę czasopism 17.655 złotych.

81.

Komunikaty.

Szkolne Schronisko Wycieczkowe w Wilnie dla wycieczek młodzieży szkolnej i organizacji społecznych czynne przez cały rok.

Schronisko wyposażone jest w 60 łóżek z materacami, poduszkami, prześcieradłami i kocami.

Wygodne noclegi po minimalnych opłatach:

dorośli na dobę 1 zł.

młodzież szkolna 50 gr.

Lokal estetycznie urządzony w centrum miasta, przy przystanku autobusowym (Nr. 3). Od dworca 10 minut drogi piechotą. Na miejscu śniadania i kolacje; obiady w sąsiednim domu.

Zgłoszenia kierować: Szkolne Schronisko Wycieczkowe Wilno, ul. Dominikańska Nr. 5 Gimnazjum im. Słowackiego (tel. Nr. 100). Wycieczki, które chcą mieć zapewnione miejsca, powinny na trzy tygodnie przed terminem przyjazdu nadesłać zgłoszenie wraz z opłatą. Zgłoszone wycieczki oczekuje na dworcu przewodnik.

Wycieczki zatrzymujące się w szkolnych schroniskach otrzymują na cały czas wycieczki przewodników.

Wypożyczanie książek przez nauczycielstwo z Biblioteki Uniwersyteckiej we Lwowie.

Członkowie gromad nauczycielskich szkół średnich, zamiejscowych w stosunku do Biblioteki Uniwersyteckiej we Lwowie, mogą korzystać z księgozbioru Biblioteki **jedynie** za pośrednictwem Dyrekcji danych Zakładów.

W tym celu skierowują Dyrekcje do Biblioteki Uniwersyteckiej urzędową drogą prośbę o wypożyczenie książek.

Pisma te powinny:

1) wymieniać imię i nazwisko członka grona, dla którego Dyrekcja stara się o pożyczanie książek,

2) podawać dzieła, o których wypożyczenie chodzi, z należytą ścisłością bibliograficzną na blankietach rewersowych, używanych w Bibliotece Uniwersyteckiej we Lwowie¹⁾, przyczem każdego dzieła (**nie** tomu) żądać należy na osobnym blankiecie. Rewersy te muszą być wystawione przez Dyrekcję Zakładu i zaopatrzone jej urzędową pieczęcią,

¹⁾ Wysyła się je z Biblioteki na zamówienie, policzając po 5 gr. za blankiet.

3) zawierać kategoryczne stwierdzenie, że Dyrekcja Zakładu przyjmuje urzędownie wobec Dyrekcji Biblioteki wyłączną odpowiedzialność za książki wypożyczone na jej żądanie, gwarantując temsamem:

- a) że zwrot nastąpi w terminie oznaczonym²⁾ lub, że odroczenie tegoż (prolongata) zostanie należycie uzyskane³⁾, wreszcie, że ewentualne wezwania Biblioteki Uniwersyteckiej do zwrotu książek⁴⁾ odniosą zawsze należyty skutek;
- b) że stan zachowania dzieł nie ucierpi w trakcie korzystania z nich;
- c) że w razie niezwracalności książek (ich zatracenia lub zniszczenia) ponoszący winę nauczyciel odkupi w terminie oznaczonym zaginione dzieło, w takim egzemplarzu na którego przyjęcie Dyrekcja Biblioteki będzie się mogła zgodzić, lub uiszcza Bibliotece według jej żądania, ekwiwalent pieniężny;
- d) że wszelkie regulaminowo przewidziane, administracyjne lub karne opłaty, związane z zamiejscowem wypożyczeniem książek, jak: taksa zasadnicza⁵⁾, zwrot kosztów przesyłki i korespondencji według każdorazowego urzędowego rachunku Biblioteki, należytości prolongacyjne lub wreszcie grzywny urgensowe i t. d. — wpłyną punktualnie do kasy Biblioteki.

Zamówienia czyniące zadość powyższym postanowieniom realizuje Biblioteka bez zastrzeżeń — chyba, że wielki obrót książkowy lub też specjalne przeznaczenie książek w Bibliotece może chwilowo ograniczać pełnię dysponowania niemi.

Kalinowski Stanisław — **Nauka Fizyki**. Podręcznik dla szkół humanistycznych. Tom III. Elektryczność i magnetyzm, z 179 rysunkami. Wydawnictwo M. Arcta, Warszawa, 1932 r. Cena zł. 10,—.

Książka ta stanowi trzeci tom cyklu fizyki i obejmuje całokształt spraw, dotyczących elektryczności i magnetyzmu. Rozpatruje więc naukę o magnesach, magnetyźmie ziemskim, o pojemności elektrycznej, kondensatorach i machinach, o oporze elektrycznym, prądach, falach, indukcji, elektrolizie i t. p. Liczne ilustracje i wykresy ułatwiają zrozumienie wykładu, ożywiają go i udostępniają praktycznie ciekawe ćwiczenia.

Tematy są ujęte w taki sposób, że uczeń musi najpierw zaobserwować zjawisko, wykonać doświadczenie, a tą drogą dopiero dojść do wniosków i niezbitych praw fizycznych. Wielką zaletą tej książki są umiejętnie dobrane zadania, podane w stopniowaniu trudności

²⁾ Normalnie przypada w zamiejscowem wypożyczaniu termin zwrotu książki w 2 miesiące od daty jej wysyłki z Biblioteki.

³⁾ O dalszą 2 miesięczną prolongatę wygasającego terminu zwrotu dzieła, należy zgłosić się przed jego upływem, przesyłając rewersy na nowy okres i opłatę prolongacyjną po 40 gr. od tomu.

⁴⁾ Zaniebdanie terminowego zwrotu książki przypomina się urzędowemi wezwaniami (urguje), policzając zarazem grzywnę za przetrzymanie dzieła w kwocie 50 gr. za 1 tydzień od tomu.

⁵⁾ W kwocie 40 gr. od tomu na przeciąg 2 miesięcznego wypożyczenia.

na końcu każdego obszerniejszego działu. System ten ogromnie ułatwia współpracę nauczyciela i ucznia, który, przeprowadzając samodzielne badania, poczyna bardziej interesować się przedmiotem.

Dr. Kołodziejczyk January — Botanika dla Seminarjów Nauczycielskich. Część II. Rośliny zarodnikowe. Z 179 rysunkami. Wydawnictwo M. Arcta, 1932. Cena zł. 6.—

Druga część „Botaniki dla Seminarjów Nauczycielskich” obejmuje rośliny zarodnikowe, a więc: glony, grzyby, bakterje, śluzowce, mszaki i paprotniki. Każda z tych grup jest omówiona na jednym lub kilku przykładach roślinnych, w których podano dokładnie budowę i ich rozwój, później zaś omówiono, opierając się na podanych roślinach, biologję danej grupy. Rośliny zostały wybrane najpospolitsze, łatwe do otrzymania lub wyhodowania, tak że cały podręcznik może być przerobiony na ćwiczeniach; dla całokształtu zostały również uwzględnione i zagadnienia teoretyczne lub wybiegające poza zakres ćwiczeń szkolnych; zagadnienia te zostały ujęte plastycznie, t. j. są podane rysunki z dokładnem omówieniem treści tych rysunków. Poza tem podano szereg uwag, dotyczących się ćwiczeń. Podręcznik ten może mieć zastosowanie zarówno w seminarjach nauczycielskich jak i w szkołach zawodowych.

Wyszedł z druku podręcznik opracowany przez kpt. inż. Korołca Stefana p. t. „**Bojowe środki chemiczne**“.

W pracy tej autor wykorzystał wszystkie nowe zdobycze z dziedziny Gazownawstwa Chemicznego, jak też uzupełnił je swojemi spostrzeżeniami, zdobytymi w ciągu długoletniej pracy w Szkole Gazowej.

Treść książki, pomimo iż oparta jest na ścisłych danych naukowych, ujęta jest jednak popularnie, dając całokształt zagadnienia trucizn bojowych w formie zupełnie jasnej i przystępnej nawet dla osób nie posiadających żadnych teoretycznych podstaw z chemji.

Z podręcznika tego powinien korzystać nie tylko każdy instruktor, wykładowca i dowódca oddziału, ale też musi on być podstawową książką dla każdego obywatela, który chce wydatnie spóldziać w obronie przeciwegazowej państwa.

Książka ta została zatwierdzona przez Pana I. Wiceministra Spraw Wojsk. do użytku służbowego w oddziałach (Dz. Rozk. Nr. 31/28 poz. 348) oraz przez Ministerstwo W. R. i O. P. (Nr. II.15593/28) do użytku w szkołach ogólnokształcących, technicznych i seminarjach nauczycielskich.

Zamówienia zbiorowe należy nadsyłać do Szkoły Gazowej w Warszawie (Marymont). Będą one realizowane wyłącznie za pobraniem pocztowem.

Cena 1 egz. wynosi 4 zł. Przy zamówieniach nie mniejszych od 5 egz. koszt przesyłki ponosi Wydawnictwo, przy pojedynczych — będą one doliczane do ceny książki, przy zamówieniach zbiorowych od 20 do 50 egz. udziela się 10% rabatu, od 50 do 100 egz. — 15%, ponad 100 egz. — 25%.

CENA OGŁOSZEŃ; cała strona — 100 zł, $\frac{1}{2}$ strony — 50 zł, $\frac{1}{4}$ strony 25 zł
drobniejsze ogłoszenia — 20 gr od wyrazu. — Dla organizacji nauczycielskich
zniżka 50%. — Ogłoszenia umieszcza się po zapłaceniu należności zgóry.

Nakładem Wydawn. Dziennika Urzędowego Kuratorjum Okr. Szkoln. Pomorskiego

Drukiem Drukarni Spółdzielczej w Toruniu.